

**Т.В. Філат,
М.Ю. Сидора,
О.С. Запорожець,
Л.М. Сербіненко**

**МОВНА ПІДГОТОВКА – НЕОБХІДНА
СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЛІКАРЯ
(до ювілею кафедри мовної підготовки)**

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»
вул. Вернадського, 9, Дніпро, 49044, Україна
кафедра мовної підготовки
(зав. – д. філол. н., проф. Т.В. Філат)
SE «Dnipropetrovsk medical academy of Health Ministry of Ukraine»
Department of Language Training
V. Vernadsky str., 9, Dnipro, 49044, Ukraine

Цитування: *Медичні перспективи*. 2020. Т. 25, № 4. С. 221-228
Cited: *Medicni perspektivi*. 2020;25(4):221-228

Ключові слова: мовна підготовка, розвиток професійної мовної компетенції, студенти, формування всебічно розвинутого спеціаліста

Ключевые слова: языковая подготовка, развитие профессиональной языковой компетенции, формирование всесторонне развитого специалиста

Key words: language training, development of professional language competence, students, formation of a comprehensively developed specialist

Реферат. Языковая подготовка – необходимая составляющая профессиональной компетенции врача (к юбилею кафедры языковой подготовки). Филат Т.В., Сидора М.Ю., Запорожец Е.С., Сербиненко Л.Н. Одним из важнейших условий подготовки специалиста в любой отрасли является его языковая подготовка, уровень которой во многом определяет качество образования и эффективность дальнейшей профессиональной деятельности. Знание профессиональной терминологии позволяет успешно осваивать учебные дисциплины, владение иностранным языком расширяет доступ к информационным ресурсам, что способствует профессиональному росту специалиста. В Днепропетровской медицинской академии всегда уделялось большое внимание вопросам формирования языковой компетентности студентов. В этом году кафедра языковой подготовки празднует 90-летие со дня основания, и в этой статье изложен краткий очерк истории кафедры, основные направления работы, успехи и достижения, цели и дальнейшие перспективы, представлен талантливый коллектив педагогов-филологов, меняющийся с течением времени, но всегда остающийся целеустремленным, творческим и вдохновленным.

Abstract. Language training is a necessary component of a doctor's professional competence (to the anniversary of the language training department). Filat T.V., Sidora M.Yu., Zaporozhets Ye.S., Serbinenko L.N. One of the most important conditions for training a specialist in any field of work is his/her language training, the level of which largely determines the quality of education and the effectiveness of further professional activity. Knowledge of professional terminology allows you to successfully master educational subjects, knowledge of a foreign language expands access to information resources, which contributes to the professional growth of the specialist. The Dnepropetrovsk Medical Academy has always paid great attention to the formation of language competence of students. This year, the language training department celebrates its 90th anniversary, and this article outlines the history of the department, the main areas of work, successes and achievements, goals and future prospects, presents a talented team of teachers-philologists, changing over time, but always remaining purposeful, creative and inspired.

У 2020 р. кафедра мовної підготовки Державного закладу «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України» святкує 90 років від дня заснування. За роки роботи зусиллями декількох поколінь талановитих та професійних викладачів-філологів досягнуто чимало, про що варто сказати в цей значущий для кафедри рік.

Мовна компетенція фахівця будь-якої галузі є однією з підвалин його ефективної та успішної професійної діяльності, адже саме володіння фаховою мовою дозволяє засвоювати нові знання та реалізовувати їх на практиці, удосконалювати свою майстерність та підвищувати професійний рівень. Саме тому для вищого навчального закладу мовна підготовка студента є одним з

пріоритетних напрямків діяльності. Фактично від часу заснування Дніпропетровської медичної академії в освітньому процесі важливе місце відводилось питанням вивчення іноземних мов.

Кафедра мовної підготовки за весь період свого існування зазнала багатьох реорганізаційних змін. У 1930 році в інституті було засновано кафедру латинської мови. Першим керівником був ст. викладач П.К. Рибальський, який очолював кафедру з 1930 до 1944 року. Декілька місяців (у 1944 р.) завідувачем кафедри був ст. викладач В.П. Грибановський. З 1945 р. кафедрою керував ст. викладач М.І. Степанюк.



М.І. Степанюк

Основною метою керівників кафедри латинської мови була організація навчально-методичної роботи таким чином, щоб студенти мали можливість добре засвоїти медичну термінологію, вивчити граматику латинської мови, оволодіти методикою граматичного розбору речень, читати медичні тексти, виділяти необхідні синтаксичні конструкції. Це були програмні вимоги з курсу латинської мови, які залишаються незмінними й досі, як і сама латинська мова.

Кафедра німецької мови була створена на основі курсів німецької мови в 1933 році. У 1935 було введено викладання другої іноземної мови - англійської. Тоді й була створена кафедра іноземних мов, основною метою якої було навчити

студентів правильному читанню і перекладу фахової літератури зі словником. Іноземні мови вивчались на I-II курсах.

Під час Другої світової війни у зв'язку з евакуацією Дніпропетровського медінституту кафедра іноземних мов працювала на базі Ставропольського та Ферганського інститутів. З 1944 року кафедра відновлює свою роботу в Дніпропетровську, завідує кафедрою О.М. Криштал.



О.М. Криштал

Програмні вимоги залишаються майже такі, як і до війни. Тільки більше уваги приділяється накопиченню лексики та розмовній мові. У 50-х роках змінюється навчальна програма з іноземних мов, збільшується кількість годин. Викладання іноземних мов проводиться відтепер і на III-IV курсах у вигляді обов'язкових факультативних занять.

Кафедра латинської мови неодноразово об'єднувалась або роз'єднувалась з кафедрою іноземних мов з тих чи інших виробничих причин.

У 1952-1958 рр. роботою кафедри керує Євгенія Миколаївна Простакова.

З 1955 року на кафедрі починають викладати французьку мову. У структурі кафедри відбуваються зміни, утворюються чотири секції: німецької, англійської, французької та латинської мови.

У 1959-1972 р. кафедру очолює Олена Андріївна Кайдаш. У цей період (27.05.1961 р.) з'являється Постанова Ради Міністрів СРСР «Об улучшении изучения иностранных языков». Це свідчило про державне та політичне значення іноземних мов

для фахівців усіх галузей науки та культури. Було взято курс на подальший розвиток навичок усного мовлення. Проводяться заняття з аспірантами, спецординаторами, які готуються до роботи за кордоном.



Є.М. Простакова

У різні роки на кафедрі працювали талановиті педагоги-мовники:

М.В. Трушина; О.М. Чабан; Н.І. Носатенко; Н.Б. Андрєєва; Т.М. Ситнік; Є.Є. Бабушкіна; Г.С. Орлова; В.М. Попова; І.М. Сорочук; О.О. Ільченко; Н.М. Яблонська; О.І. Хмеловська; М. П. Хмеловська; Н.М. Діденко; Л.П. Євкіна; І.М. Полкіна.

У 1973-1983 рр. кафедру іноземних мов очолювала кандидат філологічних наук, доцент Людмила Григорівна Панкова. Темою її наукових досліджень були питання американського літературознавства.

З 1973 р. у навчальний процес активно стали впроваджуватись ТЗН. Були придбані лінгафонні класи «Діалог – М», «Тесла», «Ельфа».

На факультеті громадських професій готували референтів-перекладачів з англійської та німецької мов.

Мета навчання іноземним мовам у ці роки полягала в оволодінні технікою читання та перекладу оригінальної іноземної літератури за фахом, придбанні навичок та умінь аудіювання та мовлення в рамках програми.



О.А. Кайдаш

У 1981-1983 рр. кафедра виконувала держбюджетну наукову тему «Ефективність обучения аудированию в условиях ЛФК».



Л.Г. Панкова

На високому рівні працював клуб інтернаціональної дружби. Основний напрямок роботи – ознайомлення студентів з життям держав, мови яких вивчаються (США, Великобританія, НДР, ФРН, Франція), їх політичним устроєм, економікою, системою освіти, традиціями, звичаями, мистецтвом, культурою. На засідання клубу запрошувались вчені, викладачі, які працювали за кордоном.

У 1973-1983 рр. кафедру латинської мови очолював доцент Петро Іванович Міхєєв, к.ф.н., філолог-класик, який володів багатьма іноземними мовами – латинською, давньогрецькою, болгарською, німецькою, арабською. Він був учасником Другої світової війни, партизанського руху в Україні.



П.І. Міхєєв

Під керівництвом П.І. Міхєєва на кафедрі розпочинається інтеграційна робота з профільними кафедрами вузу, робота зі складання словників профільної лексики. У центрі його наукових досліджень стоять питання теорії і практики семантичного аналізу медичних термінів. У цей час відбувається зміна програмних вимог з курсу латинської мови. Сам курс більше термінологізується, і навчальна дисципліна відтепер називається «Латинська мова та основи медичної термінології».

У цей час на кафедрі працюють талановиті педагоги – ст. викладач Т.М. Ситнік, ст. викладач О.П. Вдовиченко, ст. викладач І.М. Сорочук, викладачі М.М. Воронова, М.П. Смайловська, Л.Г. Чугай, старший лаборант В.О. Моргун. Усі вони віддали рідному інституту більше 30 років наполегливої праці!

Усі викладачі кафедри, особливо доц. П.І. Міхєєв і ст. викладач Т.М. Ситнік, заклали фундамент методики викладання латинської мови в Дніпропетровській медичній академії.

У 1983-1984 рр. кафедру латинської мови очолювала кандидат філологічних наук Людмила Василівна Кутарева. Під її керівництвом кафедра плідно працювала до моменту об'єднання з кафедрою іноземних мов. Значна увага приділялась науковим дослідженням у галузі термінології, а саме вивченню структурно-граматичних, лексико-семантичних характеристик термінології; питанням термінотворення.

Активізувалась робота студентського наукового гуртка. Велика увага приділялась виховній роботі, яка включала морально-естетичний, деонтологічний, патріотичний, трудовий напрямки. Працювали різні гуртки самодіяльного мистецтва. Щорічно викладачі і студенти від'їжджали на сільгоспроботи.



Л.В. Кутарева

У 1984-1998 рр. кафедрою іноземних мов з курсом латинської мови керував к.ф.н., доцент Євген Іванович Григор'єв (далі д.ф.н.). Він досліджував фоностилістичну варіативність просодичних структур.



Є.І. Григор'єв

Під час завідування кафедрою Є.І. Григор'євим зміцніли зв'язки ДДМІ з ВНЗ Німеччини. У цей час посилюється перекладацька діяльність кафедри, зростає авторитет кафедри на міжнародному рівні.

У період чергової реорганізації кафедри іноземних мов було створено кафедру латинської, російської, української мов. Керівником було обрано к.ф.н., доц. Л.В. Кутареву. Кафедра існувала 3 роки (1994-1996). На кафедрі був дуже сильний викладацький склад: доц. Л.В. Кутарева, старші викладачі О.О. Ключко, Л.М. Сербіненко, А.Б. Дайчик, к.ф.н. Т.В. Філат, викладачі: З.В. Куделінська, В.О. Моргун, Т.А. Крищенко, С.М. Мельник, Н.В. Андрущенко, С.В. Никитюк.

Кафедра брала участь у лінгвістичних конференціях за фахом, видавала багато цінної методичної та наукової продукції, на високому рівні проводилась виховна робота.

Коло обов'язків кафедри в межах академії дуже широке: навчання студентів і аспірантів; під-

готовка слухачів підготовчого відділення (іноземного та вітчизняного) до вступу в академію; підготовка пошукувачів до складання кандидатського іспиту з іноземних мов.

Викладачі кафедри беруть участь у роботі екзаменаційної комісії з рідної мови на вступних іспитах, викладачі Н.Г. Стояцька і Л.М. Сербіненко плідно працюють заступниками деканів II медичного факультету і факультету іноземних студентів.

Доцент Л.В. Кутарева (а потім старший викладач Т.В. Філат) декілька років очолювали факультет загальних професій, де було 10 відділень: референтів-перекладачів, журналістів, фотокореспондентів, радянської обрядовості, патентоведення, мистецтвознавства, екскурсоводів музею, фізичної культури, лікувального масажу, здорового способу життя.

40 років працює на кафедрі висококваліфікований фахівець, викладач англійської мови Р.Г. Гарбер і 30 років – викладач латинської мови, ветеран праці В.О. Моргун. Майже 30 років віддала кафедрі викладач англійської мови Г.Г. Євтушенко. Більше 20 років працює на кафедрі талановитий філолог, викладач російської мови А.Б. Дайчик. Вчителем-методистом справедливо вважається викладач підготовчого відділення С.М. Мельник. Істинною працьовитістю відзначаються викладачі Т.А. Крищенко (латинська мова), Л.Ф. Кремінська (російська мова).

Доцент Л.В. Кутарева неодноразово запрошувалась у Дніпропетровський національний університет для очолювання роботи ДЕК на філологічному факультеті. Вона, а також к.ф.н., старший викладач Т.В. Філат неодноразово виступали опонентами на захисті кандидатських дисертацій в ДНУ.

Щорічно кафедра проводить наукові студентські конференції: «Давній Рим в обличчях», «Per aspera ad astra» й «Екологія та здоровий спосіб життя» (англомовна), в яких беруть участь студенти різних ВНЗ міста.

Постійно на кафедрі проходять олімпіади та конкурси на краще знання української (для іноземних студентів), іноземних і латинської мов.

З 2003 року й до цього часу кафедру очолює д. філол. н., проф. Тетяна Віталіївна Філат. У 2002 р. вона захистила докторську дисертацію «Русская повесть конца 1880-х-начала 1890-х годов. Проблема пространства и времени». У 2005 р. отримала звання професора. Коло наукових інтересів пов'язано з проблемами літературознавства, мовознавства, психології та педагогіки вищої школи.



Т.В. Філат

На цей час активізується робота в новому напрямку освітньої діяльності: академія починає навчати іноземних студентів з різних країн світу. Мовна підготовка іноземних студентів – обов'язкова умова їх подальшого успішного навчання та гармонійної адаптації до умов та правил життя в Україні. Кількість викладачів кафедри зростає щорічно відповідно до збільшення контингенту іноземних студентів, і Тетяна Віталіївна успішно керує різноспрямованою роботою однієї з найбільш численних кафедр академії.

За її ідеєю та під її керівництвом колективом кафедри створено свого роду унікальний підручник з української мови для іноземних студентів, який не лише навчає лексиці, граматиці й синтаксису, але й детально знайомить користувачів з медичною академією, її кафедрами та видатними особистостями, а також є своєрідним путівником у світі української культури, мистецтва, спорту.

Адміністрація академії, піклуючись про умови навчання іноземних студентів, приурочила до ювілею кафедри відкриття нового мовного центру, обладнаного сучасною технікою, що дозволяє підняти освітній процес на якісно новий рівень.



Учасники наукової студентської конференції «Per aspera ad astra»



Практичні заняття з іноземними студентами

Показником ефективності мовної підготовки наших студентів-іноземців є перемоги в міжвузівських мовних олімпіадах та конкурсах, які вже стали традиційними. Неодноразово виступи наших переможців потрапляли до випусків новин провідних обласних телеканалів.

На кафедрі працюють талановиті викладачі-мовники: проф. Т.В. Філат, доц. К.Г. Магрламова, ст. викладачі І.М. Апоненко, М.С. Киричок, Н.В. Кузнецова, І.С. Лоцинова, Н.О. Москаленко, О.В. Нашиванько, К.Ю. Перинець, Н.О. Слюсар, викл. О.М. Алексійчук, А.О. Гавриш, А.В. Гоменюк, Л.О. Губа, М.І. Жадлун, О.С. Запорожець, Г.О. Карабет, І.М. Клименко, В.М. Константиновська, А.О. Литвиненко, В.В. Резунова, О.В. Салова, К.О. Саржинська, Л.М. Сербіненко, А.О. Серета, М.Ю. Сидора, І.І. Токун, І.О. Трифонова, О.Є. Третьякова, Л.В. Тягло, Ю.С. Устименко, С.Ю. Шейпак, К.А. Шубкіна, Л.В. Сагірова, О.В. Рижченко.

Приділяючи значну увагу питанням оптимізації навчального процесу, на кафедрі з 1998 року започаткована щорічна міжвузівська науково-практична конференція «Актуальні проблеми навчання іноземних студентів», в якій беруть участь викладачі ВНЗ м. Дніпра, а в останні роки й інших

міст України. Опубліковані матеріали конференції дають змогу обмінюватись досвідом роботи з іноземними студентами та збагачувати науково-методичний арсенал і професійну майстерність.

Введення англійської форми навчання іноземців поставило перед колективом академії нагальне питання: оволодіння англійською мовою на достатньому для проведення лекцій та занять рівні. Кафедра мовної підготовки миттєво розпочала підготовку викладачів для роботи в англійських групах, спочатку як курси з іноземної мови, а з 2019 р. – курси Cambridge English (доц. Магрламова К.Г.).

Колектив кафедри невтомно займається виховною роботою: чергування в гуртожитках, проведення екскурсій, вечори дружби між вітчизняними та іноземними студентами, свято Нового року для слухачів підготовчого відділення. З 2018 р. започатковано проведення літературного заходу, присвяченого творчості української поетеси Ліни Костенко.

Викладачі кафедри – не лише невтомні й талановиті педагоги, а ще й активні учасники руху за здоровий спосіб життя, про що свідчить їх масова багаторічна участь у спартакіаді, яка щорічно проводиться на теренах нашої академії.



Колектив кафедри мовної підготовки

Хоча на сьогодні, у зв'язку з пандемією, умови навчання є дещо ускладненими, кафедра продовжує активну й плідну роботу в нових реаліях

та прагне й надалі робити свій внесок у справу підготовки всебічно освічених лікарів нашої незалежної України.

